

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA GEOGRAFIA URBANA

Nom de l'assignatura	GEOGRAFIA URBANA; 28162
Curs i període en el que s'imparteix	Segon curs, assignatura anual
Horari de docència	DI i Dc, 11:30-13h i Dc, 9-10h.
Crèdits / Crèdits ECTS	Crèdits BOE: 12; Crèdits ECTS: 10
Tipus d'assignatura	OBLIGATÒRIA
Professorat de l'assignatura	Nom del professor: Francesc Muñoz Ramirez
	Despatx: B9-076
	Correu electrònic: franc.munoz@uab.es
	Horari tutories: DI i Dc, 13-14h

Objectius

- Coneixement de les diferents escales temporals i espacials del fet urbà.
- Coneixement teòric i aplicat de les característiques morfològiques de la ciutat europea sobre plànol i cartografia.
- Capacitat per a analitzar textos i elaborar conclusions sobre el procés d'urbanització
- Consciència de la ciutat com un producte social, econòmic i cultural producte del conflicte-acord entre agents urbans.
- Reconeixement dels principals canvis econòmics i tecnològics que la ciutat contemporània significa respecte a la ciutat històrica.
- Capacitat per a realitzar un itinerari urbà i explicar les conclusions que la seva anàlisi ofereix des dels punts de vista morfològic i funcional.

Continguts

- 1. Introducció: estudi i configuració de l'espai urbà**
 - Algunes reflexions entorn de la ciutat i de la geografia urbana
 - La dimensió mundial de la urbanització
 - La dimensió regional de la urbanització
 - Vells i nous atributs del 'camp' i la 'ciutat'
- 2. La ciutat precapitalista a Europa**
 - Europa, un continent de ciutats
 - El procés urbà en l'edat moderna
 - La forma de la ciutat antiga i medieval
 - La forma de la ciutat renaixentista i barroca
 - La forma urbana al plànol urbà
- 3. La ciutat del primer capitalisme**
 - Revolució industrial, transformacions territorials i creixement urbà
 - Canvi tecnològic i transformacions urbanes
 - La "qüestió urbana" i els orígens de l'urbanisme modern
 - L'urbanisme del segle XIX: Europa i Amèrica
- 4. La ciutat i l'urbanisme des de finals del segle XIX i en el decurs del segle XX**
 - La gran expansió urbana
 - Producció i estructura de l'espai urbà I: els agents
 - Les experiències urbanístiques de les primeres dècades del segle XX
 - Les experiències urbanístiques des dels anys 50
- 5. La ciutat contemporània (1)**
 - Globalització econòmica i canvis tecnològics: la ciutat informacional i l'emergència d'una xarxa urbana mundial
 - La difusió de la urbanització i les noves formes del creixement urbà: del nou 'sprawl' als teleports
 - Producció i estructura de l'espai urbà II: els agents
 - La dimensió social/cultural de la ciutat contemporània: societat industrial vs cultura digital
 - Els agents urbans i el territori urbà (joc de rol)

6. La ciutat contemporània (II)

- Un exemple de transformació urbana: el cas de Barcelona
- A tall de conclusió: tendències de futur
- Barcelona: un itinerari urbà

Metodologia docent

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- Exposicions orals del professor
- Realització d'exercicis i pràctiques específicament orientades per a treballar els continguts teòrics exposats a classe. Es proposen diferents formats d'exercicis pràctics:
 - Anàlisi, exposició i comentari de textos.
 - Visionat de documents audiovisuals i debat posterior.
 - Treball analític amb cartografia i plànols.
 - Realització d'un 'joc de rol' sobre els agents urbans a la ciutat.
 - Realització d'un itinerari urbà.

Pràctiques

Els continguts teòrics de l'assignatura es treballaran de forma aplicada a 6 pràctiques diferents (una pràctica per cadascun dels blocs temàtics):

Pràctica 1: Vells i nous atributs del 'camp' i la 'ciutat'.

Els alumnes, treballant en grups de 2 persones, hauran de fer un llistat de conceptes, qualitats o atributs que determinin les principals característiques del camp i la ciutat com espais habitats.

Pràctica 2: La forma urbana al plànol urbà.

Els alumnes, treballant en grups de 4 persones, hauran d'analitzar diversos plànols urbans de ciutats diferents tot seguint les orientacions i pautes ofertes pel professor.

Pràctica 3: Anàlisi de textos.

Els alumnes, treballant de forma individual, hauran de destacar els principals arguments de dos articles referits al procés d'urbanització en una exposició oral discutida, posteriorment, amb la resta de la classe i el professor.

Pràctica 4: Anàlisi d'una pel·lícula: 'Berlín, Simfonia d'una gran ciutat'.

Els alumnes, treballant en grups de dos persones, hauran d'analitzar el document visual i posar-lo en relació amb els continguts teòrics prèviament desenvolupats i treballats a l'assignatura.

Pràctica 5: Els agents urbans i el territori urbà (joc de rol).

Els alumnes, treballant en grups de 4 persones, participaran en un joc de rol al qual hauran de representar el paper d'un agent urbà d'acord amb les indicacions del professor i els continguts prèviament explicats a l'assignatura. El joc està basat en l'objectiu de l'assoliment de metes diferents per a cadascun dels grups i en la distribució d'informació amb caràcter asimètric entre els diferents equips.

Pràctica 6: Barcelona, un itinerari urbà.

Els alumnes, treballant en grup de 2 persones o també de forma individual, hauran de seleccionar un fragment de la trama urbana i realitzar i explicar en forma de presentació oral/escrita un itinerari que il·lustri els principals aspectes relacionats amb l'estructura i la morfologia urbana d'aquell territori.

Avaluació

L'avaluació dels continguts explicats a l'assignatura es farà a través de dos proves escrites (exàmens parcial i final) i un total de 6 pràctiques (una per bloc temàtic). Cadascun dels exàmens representarà un 30% de la qualificació final mentre que les pràctiques comptabilitzaran el 40% de la mateixa. S'estableix, així, una relació de 60%-40% a l'hora d'avaluar exàmens (coneixement més teòric) i pràctiques (coneixement més aplicat).

Els 2 exàmens constaran de preguntes de tipus diversos:

- Temes a desenvolupar amb un redactat (2 temes dels quals triar 1).
- Definicions concretes i breus
- Comentaris analítics sobre materials (notícia de premsa; imatge; cartografia; document àudio-visual; etc...)

En el cas de l'elaboració d'un tema es valorarà la capacitat d'argumentació i utilització dels conceptes i metodologies treballats a les sessions teòriques i a les pràctiques. En el cas de les definicions concretes, s'avaluarà la capacitat per definir de forma clara i sintètica el concepte o terme que es demani. Finalment, en el cas de les preguntes sobre materials per comentar o analitzar, es valorarà la capacitat relacional de l'estudiant i l'habilitat per aplicar els conceptes i metodologies treballats a l'assignatura sobre qualsevol tipus de document, informació o material.

Bibliografía

- Albet, A (1991) "El sistema mundial de ciutats" a *Geografia Universal*, Barcelona, editorial 92 (396-429).
- Benévolo, L (1993) *La ciudad europea*, Crítica, Barcelona.
- Borja, J; Castells, M (1997) *Local i global. La gestión de las ciudades en la era de la información*, Madrid, Taurus.
- Borja, J; Castells, M; Dorado, R; Quintana, I (eds) (1990) *Las grandes ciudades en la década de los noventa*. Madrid, Sistema.
- Borja, J; Muixí, Z (2001) *L'espai públic: ciutat i ciutadania*, Diputació de Barcelona
- Capel, H. (2002), *La morfología de las ciudades*, Barcelona, Ediciones Serbal
- Castells, M (1989) *La ciudad informacional*, Madrid, Alianza Editorial.
- Chueca Goitia, F., (1998) *Breve historia del urbanismo*, Madrid, Alianza editorial
- Lopez de Lucio, R (1993) *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. Valencia, Universitat de Valencia.
- Roncayolo, M (1998) *La ciudad*. Barcelona, ediciones Piados Ibérica, S.A (1ª ed. Italiana, 1978).
- Sánchez de Madariaga, I (1999) *Introducción al urbanismo*. Alianza Editorial, Madrid.
- Sassen, S (2000) *La ciudad global*, Eudeba, Buenos Aires (1ª ed. Anglesa, 1991).
- Terán, F (1982) *El problema urbano*, Barcelona Salvat.
- Vinuesa, A. J; Vidal, M. J (1991) *Los procesos de urbanización*, Madrid, Síntesis.
- Zárate, Martín A, (1991), *el espacio interior de la ciudad*, Madrid, Síntesis